

En ny verdensorden er et våben imod Putin

ROGER BUCH

Når den danske udenrigsminister siger, at Putin står alene og isoleret i verdenssamfundet, er det faktisk forkert. Tværtimod står Vesten ret alene i forsøget på at stoppe Putins ulovlige krig og drabene på tusindvis af mennesker i Ukraine.

Roger Buch er, ph.d., cand.scient.pol., forskningslektor, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

PUTIN HAR FAKTUELT ret i mange af de brudstykker af kendsgerninger, som han bruger i sin propagandakrig imod Vesten, senest i talen 30. september, hvor den ulovlige annektering af fire ukrainske provinser blev fejret i Moskva.

Det er korrekt, at USA er det eneste land, som har brugt atomvåben i krig – og dræbte 130.000-230.000 civile med atombombningen af to japanske byer. Det er rigtigt, at verdens institutioner er bygget og indrettet af de vestlige sejrherer fra Anden Verdenskrig. Blandt andet Verdensbanken og WTO har været til stor fordel for de vestlige lande, som har kunnet fortsætte de økonomiske fordele, som blev grundlagt i kolonitiden, hvor vestlige lande udplyndrede kolonierne med slaveri og ulige handelsmønstre.

Det er også sandt, at Vesten – især under den kolde krig – støttede despotiske regimer, hvor kleptokratiske ledere mange steder i verden undertrykte befolkningerne med passiv eller aktiv vestlig støtte.

Med disse fakta taler Putin direkte ind i mange mennesker og landes virkelighedsopfattelser, og det er disse faktisk baserede virkelighedsopfattelser, som er forklaringen på, at Vesten står temmelig isoleret i kampen imod Putins ulovlige krig mod Ukraine.

DA FN'S generalforsamling i marts skulle vedtage en kritik af den russiske invasion, kunne der ikke engang vedtages en

Meget af det Ruslands præsident Putin siger i sine taler er faktisk korrekt.
Arkivfoto: Alexander Nemenov

fordømmelse. Der kunne kun blive enighed om den mildere diplomatiske form 'beklagelse'! Og selv denne beklagelse, som pålagde Rusland at stoppe krigshandlingerne i Ukraine, blev mødt af fem nejstemmer og 35 lande, som undlod at stemme.

Vigtige lande som Indien og Pakistan afstod fra at være imod Ruslands aggression. Halvdelen af landene, der undlod at stemme, var afrikanske lande, men også lande i Sydamerika og Asien undlod at støtte beklagelsen. Først næsten syv måneder inde i krigen tog Indiens præsident Modi afstand fra Ruslands krig på et internationalt møde 16. september.

I april, da Rusland blev udelukket fra FN's menneskerettighedsråd efter drabe-

ne på civile i Butja, undlod 58 lande at stemme for, og flere af disse lande har historisk tætte bånd til Europa og USA: Indien, Brasilien, Sydafrika, Mexico, Egypten, Saudi-Arabien, De Forenede Arabiske Emirater, Jordan, Qatar, Kuwait, Irak, Pakistan, Singapore, Thailand, Malaysia, Indonesien og Cambodja. Hertil kommer hele 24 lande som stemte imod.

Endnu værre ser det ud med sanktionerne mod Rusland. Ingen lande i Afrika, Mellemøsten, Sydamerika og Caribien har indført sanktioner. Ud af 48 lande i Asien har kun Japan, Sydkorea og Singapore indført sanktioner. Af 16 lande i Oceanien har kun Australien og New Zealand indført sanktioner. Samlet set har kun fem lande uden for Vesten indført sanktioner – ud af over 160 lande.

Seneste eksempel på manglende opbakning til Vestens politik sås 31. september, hvor det i FN's sikkerhedsråd blev forsøgt at fordømme de falske folkeafstemninger og indlemmelsen af ukrainske provinser. Rusland nedlagde selvfølgelig veto, men fire andre af de 15 medlemmer i sikkerhedsrådet undlod at stemme: Kina, Indien, Brasilien og Gabon.

MANGE REGERINGER i verden deler altså ikke Vestens syn på verdenspolitikken. Det ses tydeligt ved, at 80 procent af verdens lande ikke har indført sanktioner, at mere end 40 procent af verdens lande ikke

Vesten står temmelig isoleret i kampen imod Putins ulovlige krig imod Ukraine

fakta, Putin spiller på, dels den måde verden fungerer på helt aktuelt: Senest Vestens ensidige adfærd i jagten på vaccine imod corona, og den meget begrænsede konkrete hjælp til fødevarerkrisen, som i øjeblikket presser millioner af mennesker imod sultegrænsen.

Den manglende støtte til Vesten skal IKKE tolkes som udtryk for, at mange lande i verden sympatiserer med Rusland og støtter Putins aggressive politik. Det handler derimod om, at mange lande er stærkt kritiske over for Vesten både i et historisk perspektiv, som går 300-500 år tilbage med særligt fokus på de seneste 150 år, men også en række helt aktuelle problemstillinger.

Hvis Vesten skal samle verden imod Putin, og på længere sigt tage kampen op med den langt større trussel fra verdens største diktatur, Kina, så er der kun én effektiv vej frem: At tage fortiden og nutidens problemer uden for Vesten alvorligt

ke ville straffe Rusland for Butja-massakren, og at en femtedel af verdens lande ikke vil beklage angrebet på Ukraine.

Årsagen til den manglende opbakning er dels den historiske baggrund og de historiske

En ny verdensorden er et våben imod Putin

og bygge en ny verdensorden, hvor der tages afsæt i, at utilfredsheden med Vesten er stor.

DET VIRKER, som om USA har læst skriften på væggen. En af de vigtigste dele af Præsident Bidens tale til FN's generalforsamling 21. september fik mindst opmærksomhed.

Overskrifterne blev stjålet af Bidens højaktuelle taktiske markeringer over for det aggressive Rusland. Bidens tale indeholdt desuden et mere strategisk spor med optegning af en lang række direkte udtalte eller let indpakkede konfliktlinjer over for Kina. Men Bidens tale indeholdt også en melding, som i mediedækningen har fået begrænset opmærksomhed.

Præsident Biden gav nemlig tilslutning til en reform af sikkerhedsrådets sammensætning med udvidelse af antallet af permanente medlemmer, så også Afrika, Sydamerika og Caribien får fast deltagelse i sikkerhedsrådets arbejde. USA har allerede i en årrække støttet faste pladser til Indien, Japan og Tyskland. FN har siden 1993 haft en formel debat om opbygningen af sikkerhedsrådet, men uden at debatten har ført til et konkret forslag.

Bidens udmelding kan ses som et forsøg på at skubbe denne proces videre.

Krigen i Ukraine og USA strategiske rivalisering med Kina kan give skubbet til, at FN bliver reformeret og åbner op for øget indflydelse til lande i Afrika, Sydamerika og andre dele af verden, som står svagt i FN's sikkerhedsråd.

Det kan være ét af trækkene for at bryde Vestens voksende globale isolation. Bi-

den talte blandt andet også om økonomisk støtte til udviklingslandes klimomstilling, støtte til sundhed og sygdomsbekæmpelse på globalt plan og indsats for fødevarerikkerhed. Sådanne initiativer og en reform af FN's sikkerhedsråd kan være med til at bremse Kinas voksende magt, som blandt andet bygger på udnyttelse af anti-vestlige strømninger verden rundt. Lykkes reformerne ikke, vil Vesten fortsat blive svækket og mere isoleret.

KINA ER I fuld gang med at styrke sig i eksisterende internationale fora, men opbygger samtidigt et parallelt sæt af institutioner.

Det kan noteres, at den indiske præsident Modis ekstremt sene kritik af krigen i Ukraine ikke kom i FN eller en anden vestlig ramme, men derimod i et ikke-vestligt forum - Shanghai Corporation Organisations topmøde.

Organisationen blev etableret i 1996 af Kina og Rusland samt en kreds af tidligere Sovjetstater, men er senere udvidet med Indien og Pakistan. Kina opbygger mange sådanne fora på globalt niveau: eksempelvis Asian Infrastructure Investment Bank, BRICS, Forum on China-African Cooperation Forum, og SELAC-samarbejdet i Sydamerika og Caribien.

Ud over disse organisationer, som dækker investeringer, uddannelse og mange andre emner, bygger Kina tætte bilaterale forbindelser med landene en-til-en om konkrete investeringsprojekter, långivning, erhvervsamarbejde, turisme osv.

Denne indsats er baseret på en tankegang om at afkoble verden fra vestlig dominans og skabe parallelle strukturer

Kina er i fuld gang med at styrke sig i eksisterende internationale fora, men samtidigt et parallelt sæt af institutioner

og Oceanien en ny verdensorden, som tager deres historier, bekymringer og problemer alvorligt.

Et gunstigt alternativ til et fremtidigt system med kinesisk dominans. Det er også en del af den amerikanske strategi, senest med afholdelse af det første topmøde i Washington med en lang række østater i Oceanien, det såkaldte US Pacific Island Country Summit, hvor USA forpligtede sig til 800 mio. dollars økonomisk støtte til østaternes kamp imod klimaforandringer, overfiskeri og sikkerhedsproblemer.

I EUROPA ER Putins anneksions-tale selvfølgelig blev modtaget med afvisning og fordømmelse.

Men det er uklogt at fokusere på Putins værdikritik og voldsomme udfald imod Vesten. Det er en uklog tolkning, når den engelske avis The Guardian i en analyse beskriver Putin som en rablende taxichauffør mere end en statsmand. Putin er efter alt at dømme drevet af en geopo-

litisk bekymring og ambition, og han udnytter det verdenssyn, som står stærkt i mange stater og befolkninger i verden: en historisk og aktuel kritik af en verden forment af vestlige stormagter.

Når Putin angriber vestlig dominans, den såkaldte neo-koloniale model og USA's unipolære ambitioner, så er det et håbløst vestligt svar at latterliggøre og nedgøre - og endnu dummere at ignorere og affærdige Putins kritik - som på mange punkter er historiske fakta.

Putin ved, at den bedste propaganda er 90-95 procent løgn og fordrejning. Vi bør lytte efter og handle rationelt på den rationelle del af udfordringen.

Vi lyttede heller ikke efter i de to årtier, hvor Putin højlydt protesterede imod EU- og Nato-ekspansion imod øst. Forhåbentlig lytter vi nu efter Putins - og Kinas - strategi for at bygge en anti-vestlig koalition og et anti-vestligt system. Og svaret skal ikke være hverken tavshed eller ignorance. Svaret skal slet ikke være retorik og mod-propaganda, men derimod konkrete handlinger, som viser resten af verden, at Vesten ønsker samarbejde, inddragelse og ligeværdighed.

Når Putin taler om en anden verdensorden, så skal vi tage ham på ordet og tilbyde verden en bedre model end den, som Rusland og især Kina tilbyder. Præsident Biden er i fuld gang.

Men hvor er EU? Hvor er Danmark?

ET SIDSTE punkt, hvor vi desværre bliver nødt til at lytte efter Putin, er i truslen om brug af atomvåben. Ved krigens start var der bred enighed om, at det var militær teatertorden.

Men med demaskeringen af et russisk militær, som konventionelt er både svagt og uformående, er atomtruslen blevet mere realistisk. Flere og flere militærfolk og eksperter taler nu om muligheden og sætter endog procenter på risikoen for russisk brug af a-våben - nogle siger 10 procent, andre siger 40 procent, men stadig færre siger 0 procent.

Et Rusland, som er på vej imod militært nederlag, og Putin, som kan ende med at være personligt truet som magthaver, er ikke det bedste udgangspunkt for kloge og rationelle beslutninger.

Helt fra Sovjettiden har massiv brug af mindre atomvåben på slagmarken været en integreret del af Moskvas strategi. Dokumenter fra den kolde krig viste, at et Nato-angreb med enkelte atomvåben ville blive mødt med et konventionelt modangreb understøttet af op imod 200 mindre atomvåben imod militære mål - og civile mål, eksempelvis Hamborg og Roskilde.

Flere eksperter taler om, at vi nu står i en situation som Cuba-krisen - det tætteste vi nogensinde har været på total atomkrig.

Mere sandsynligt er en begrænset russisk brug af atomvåben i Ukraine. USA og Nato har uden tvivl et militært svar klar, hvis Rusland bruger atomvåben i Ukraine, men det bedste gæt er, at det er et svar uden atomvåben.

Hvis atom-katastrofen i Ukraine skal undgås, er den bedste chance at skabe et globalt pres på Rusland.

At den gamle imperiemagt Rusland foretager en annektering af dele af et naboland, er i virkeligheden en hjælp til Vestens forsøg på at samle verden, fordi in-

Putin ved, at den bedste propaganda er 90-95 procent fakta, kombineret med 5-10 procent løgn og fordrejning

gen lande vil åbne op for, at nabolande efter forgodtbefindende kan stjæle bidder af nabolandene.

Men det argument, som Putin derved forærer Vesten, er slet ikke nok. Vesten har mere brug for verden end omvendt, og derfor kræves der reelle mod-

ydelse - ikke retorik. For kigger man tilbage på historien, så skylder resten af verden ikke Vesten noget. Det er netop det, som Rusland og Kina udnytter.

Det er et selvstændigt demokratisk problem, at medierne ikke stiller kritiske spørgsmål, når den danske udenrigsminister påstår, at Putin er alene og isoleret i verdenssamfundet, dagen efter at FN's sikkerhedsråd kunne notere fire lande, som ikke ville bakke op om fordømmelse af annekteringen. Syv måneders manglende støtte fra resten af verden til Vestens pres på Rusland medtages næsten heller ikke i den danske mediedækning.

Det er et demokratisk problem, fordi det giver en offentlig og politisk debat, som ikke bygger på fakta og et retvisende billede af verdenssituationen. Det åbner op for en skævvredet debat, og endnu værre skaber det også større mulighed for forkerte beslutninger, fordi den politiske debat ikke sker på et oplyst grundlag, hvor politiske påstande og forslag trykprøves med kritiske spørgsmål fra medierne.